

ÓVODÁS KORÚ GYERMEKEK DISTRESSZRE ADOTT VÁLASZAI A SZÜLŐK ÉS A PEDAGÓGUSOK VÉLEMÉNYE ALAPJÁN

T-8

Hegedűs Szilvia

SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: óvodáskor; distressz; pedagógusi és szülői vélemény

A társas viselkedésformák egyik lényeges eleme a másik személy érzelmi és mentális állapotának, valamint viselkedésének értelmezése. Egy adott helyzetben történő válaszreakció annak függvényében történik, hogy az egyén képes-e ezeket a tényezőket megfelelően értelmezni. Társas interakcióként a proszociális viselkedések esetében a másik személy negatív érzelmi állapota nyújthat információkat a problémás helyzetről, ami megfelelő értelmezés esetén segítő viselkedést generálhat. A szociális és érzelmi készségek megfelelő fejlődésével az egyén képessé válik az érzelemmegértésre, a nézőpontváltásra, valamint motiválttá válik a másik személy distresszének csökkentésére, azaz lehetővé válik a proszociális viselkedés. E viselkedések megjelenése 3-4 éves korra tehető. A gyermekeknek a felnőttek distresszére adott reakcióit már széles körben vizsgálták, azonban a másik gyermek negatív mentális állapotára adott válaszokat még kevésbé. Jelen vizsgálatunkban kiscsoportos gyermekre (N=189) vonatkozóan tártuk fel a közvetlen környezetükben lévő személyek, a szülők és a pedagógusok véleményét azzal kapcsolatban, hogy a gyermekek vajon hogyan reagálnak egy társuk distresszére. Vizsgálatunk egy átfogó kutatásban megjelenő problémára kínál megoldást, melynek során a gyermekek csoporton belüli proszociális viselkedésének megfigyelésekor azt tapasztaltuk, hogy nincs elég lehetőség a viselkedések ilyen irányú egyéni dokumentálására. Egy-egy gyermek meghatározott ideig tartó megfigyelése alatt nem feltétlenül adódtak olyan szituációk, amelyekben sor kerülhetett volna a társ distresszére adott reakciók feljegyzésére. Ennek feltérképezésére a szülők és a pedagógusok véleményét kérdeztük kérdőíves formában. A kutatás mérőeszköze egy saját készítésű kérdőív, melynek alapját korábbi, megfigyeléseken alapuló munkák alkotják (Phinney, Feshbach & Farver, 1986). Az ötfokú Likert-skálás kérdőív 24 itemből áll, melyek a másik gyermek sírására adott válaszreakciókat tárják fel a szülők és a pedagógusok véleménye alapján. A statisztikai elemzések során azt kívántuk feltárni, hogy a válaszadók szerint a gyermekek milyen arányban jellemző a distresszre adott tevékeny reakció, valamint ezek milyen formában valósulnak meg. A családihátér-változók kapcsán felmértük a nemek szerinti eltéréseket, a szülők iskolai végzettségének hatását, valamint a testvérek befolyásoló tényezőjét. A kérdőív megbízhatónak bizonyult (Cronbach- $\alpha > 0,80$). Az adatok alapján a szülők és a pedagógusok szignifikánsan eltérően ítélték meg ezen reakciók megjelenését, melynek részletes bemutatására az előadáson kerül sor.